కథా కౌముది

మావిద్విషావహై దాసరి శివరాణి

"పేపరు చూస్తారా" ? అంటూ తన చేతిలోని న్యూస్ పేపరులోని కొంతభాగాన్ని తన పక్కనే కూర్చున్న వెంకటరత్నం గారికి అందించాడు హనుమంతరావు. ముఖ్యమైన వార్తలన్నీ చదివేసిన తర్వాత ఇద్దరూ కబుర్లలో పడ్డారు.

"రైలు ఓ అరగంట లేటని చెప్తున్నారు" అంటూ వెంకటరత్నం గారు తన మోకాలి మీదున్న పంచెను కొంచెం పక్కకు జరిపి నెమ్మదిగా సవరించుకోసాగారు. హనుమంతరావు దృష్టి అటుపడింది. మోకాలి దిగువగా పావలా అంత వెడల్పుగా నల్లని మచ్చ కనపడింది.

"ఎప్పటి నుంచి వున్నది ఇది? ఎర్రగా కందినట్లు వుంటున్నదా? నొప్పి గాని, మంటగాని వున్నదా? దురద ఏమైనా వున్నదా? "

"ఈ మధ్యనే మొదలైనది. నొప్పి లేదు. దురదగా మాత్రం ఉన్నది."

"నే నొక మందు ఇస్తాను. దాన్ని ఈ మచ్చ మీద రోజుకు రెండుసార్లు దూదితో వ్రాయండి. తగ్గుతుంది"

"మీకు వైద్యం తెలుసా? మందు ఇస్తానంటున్నారు"

"తెలుసు. నేను విజయవాడలోని ఆయుర్వేద వైద్య కళాశాలలో విద్యార్థులకు బోధిస్తూ వుంటాను. అవసరం వచ్చినపుడు వైద్యమూ చేస్తాను. తెనాలిలో వుండి రోజూ విజయవాడ కాలేజికి వెళ్తూ వుంటాను."

"మాది పెదలంక. రేపల్లె ట్రెయిన్ కోసం చూస్తున్నాను. భట్టిప్రోలులో దిగి మా ఊరు వెళ్తాను" ఆ తర్వాత మరల ఇద్దరూ కబుర్లలో పడ్డారు.

"మీ మాటలు నాకు బాగా నచ్చాయి హనుమంతరావుగారు. ఆయుర్వేద వైద్యం పట్ల, రోగుల పట్ల ఎంతో శ్రద్ధ మాకుందని నాకర్థమయింది. ఇంకొంచెం శ్రమపడగలరా? నేను కూడా నా చుట్టు పక్కల వారికి కనీసం నా ఊరివారికి మేలు చేయాలని ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ వుంటాను. కృష్ణానది ఒడ్డునుండే అందమైన లంక గ్రామాలలో నాదీ ఒకటి. ఏటికి వరదలొచ్చినప్పుడు మా ఊరంతా జలమయ అవుతుంది. పంటలూ దెబ్బతింటాయి. మిగతా అప్పుడు ప్రశాంతంగా, పాడీ పంటలతో సుఖంగా వుంటాము. ఈ మధ్య మా భూగర్భజలాలు ఉప్పగా మారిపోయాయి. ఆ ఉప్పునీటిని శుద్ధి చేసి, ఊరి జనానికి తాగునీటిని అందించే ప్లాంట్లును మా స్థలాలలోనే కట్టించాను. అక్కణ్ణుంచి అందరూ తమ తమ ఇళ్లకు పైపులైన్లు వేయించుకున్నారు. అప్పుడప్పుడు కనీసం నెలకొకసారి డాక్టర్లతో మాట్లాడి మెడికల్ క్యాంపులు పెట్టిస్తూ వుంటాను. నా పిల్లలు కాదనరు. ఒకరిద్దరు ఆర్.యమ్.పి.లను తీసుకొచ్చి మా ఊళ్ళో ఇల్లూ అదీ ఇచ్చి ఏర్పాటు చేశాను. కాని ఎవరూ స్థిరంగా ఉండలేకపోయారు. నాకు ఆయుర్వేదంపై పూర్తి నమ్మకమున్నది. మీకు పరిస్థితులు అనుకూలించి మా ఊళ్ళో మీరు ఉండగలిగితే మా ఊరివాళ్లకు కొంతైనా మేలు జరుగుతుంది. మీరు ఉండటానికి కావలసిన వసతులు ఏర్పాటు చేసాను. మీరు భట్టిప్రోలు వరకు రావటానికి నా

కారున్నది. అక్కడి నుండి తెనాలి ట్రెయిన్లో వచ్చి విజయవాడ కనెక్షన్ పాసింజరును పట్టుకొని కాలేజీకి వెళ్ళొచ్చు. విజయవాడ స్టేషన్లో మీరు స్కూటర్ లాంటిది పెట్టకుంటే మరీ వీలు. మీరు యువకులు. వైద్యం పట్ల ఉత్సాహం ఉన్న మనిషిగా కనపడుతున్నారు. కొంత శ్రమపడితే కొన్ని లంక గ్రామాల ప్రజలకైనా మేలు జరుగుతుందని ఇంతగా చెప్తున్నాను. ఆలోచించండి".

"మీరు ఊరి వాళ్లకు సేవచేస్తూ ఆనందపడుతున్నారు. మీలాంటి వాళ్లు ఎక్కడో కాని వుండరు. ఇవ్వాళ అనుకోకుండా నా మిత్రుణ్ణి కలవాలని ఈ రెండో నెంబరు ఫ్లాట్ ఫామ్ చూచి వచ్చాను. అతను రాలేదు. కాని మీలాంటి పెద్దవారు సహృదయంతో పరిచయం కావటం నాకు చాలా సంతోషంగా ఉన్నది. మీరు చెప్పిన దాన్ని గురించి తప్పకుండా ఆలోచిస్తాను. వచ్చే ఆదివారం మీ ఊరొస్తాను. మీతో వివరంగా మాట్లాడతాను" అంటూ తన ట్రైన్ వస్తున్నట్లుగా ఎనౌన్సుమెంట్ వినిపించిందని వెంకటరత్నం గారి దగ్గర శెలవు తీసుకుని వెళ్లాడు.

"ఏంటో ? నా ఆదుర్దా కొద్దీ చెప్పాను కాని, కుర్రాళ్ళకు పల్లెటూళ్లో వుండటం నచ్చుతుందా? పైగా ప్రజలకు అంతో ఇంతో సేవ చేయాలనే ఉద్దేశ్యం ఎంతమంది కుంటుంది? అలా సేవచేస్తూ తాము ఇబ్బంది పడటానికి ఇష్టపడతారా?" అనుకున్నారు వెంకటరత్నం.

కాని వెంకటరత్నం గారి ఆలోచనలను బెదరగొడుతూ హనుమంతరావు ఆ ఆదివారం పెదలంక వచ్చాడు. వెంకటరత్నం గారి తమ వాకిట్లో వున్న సపోటా చెట్టు కింద పేముతో అల్లిన వాలు కుర్చీలో పడుకుని ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్నారు. తనకు ఈ ఇల్లు చూపించటానికి వచ్చినతను చనువుగా ఇంట్లోకి వెళ్లి మరో రెండు కుర్చీలు తెచ్చి సపోటా చెట్టు కింద వేశాడు. ఆ తర్వాత లోపలి కెళ్ళి గాజు గ్లాసులో మంచినీళ్ళు తెచ్చాడు. సపోటా చెట్టు కింద అలా కుర్చీ వేసుకుని కూర్చుంటే ప్రాణానికి ఎంతో హాయిగా వున్నది. ఒక వైపు నుండి మామిడి పూత కమ్మని వాసన, మరో వైపు నుండి సపోటాలు పండిన మధురమైన తీపిదనం గాలిలో కలిసి ముక్కుకు హాయిగా వస్తున్నది. వీటికి పోటీగా విచ్చిన దొంతరమల్లె పూల గుబాళింపు ఒక వైపు. కొమ్మకు భారమై పోయేటట్లుగా విచ్చిన ఎర్రగులాబీలు మనసుకు ఒకరకమైన మత్తును కలిగిస్తున్నాయి. వచ్చేటప్పుడు చూశాడు. వీళ్లింట్లోనే కాదు. చుట్టుపక్కలున్న అన్ని ఇళ్ళలోనూ ఇలాగే పూలమొక్కలు, పళ్ల చెట్లు, కాయగూరల పాదులూ కన్పిస్తూ కనువిందు చేస్తున్నాయి. ఆ వాతావరణం హనుమంతరావుకు ఎంతో పరవశం కల్గిస్తున్నది. ఈ చెట్ల కింద ఇలా వాలు కుర్చీలో పడుకుని నచ్చిన పుస్తకం చదువుకుంటుంటే అంత కన్న సౌఖ్యమేమున్నదనిపించింది.

"మీరు వచ్చినందుకు చాలా సంతోషం హనుమంతరావుగారూ. సాయంకాలం దాకా వుండండి. ఊరంతా తిరిగి చూద్దాం. మీకూ కొంత పరిస్థితి అర్థమవుతుంది. మీరెలాంటి నిర్ణయం తీసుకున్న సరే. నేనే వత్తిడి పెట్టను" అనే లోగా గాజు పళ్లేలలో పండిన సపోటాలు, గ్లాసుల్లో నిమ్మరసం తీసుకుని వెంకటరత్నం గారి భార్యలోపలి నుంచి వచ్చింది.

"వీరు ఆయుర్వేద డాక్టరు హనుమంతరావు గారు. మన ఊరు చూడాలని వచ్చారు."

"అలాగా నాయనా! వస్తూ వస్తూ మీ ఆడబిడ్డను కూడా తీసుకొస్తే బాగుండేదిగా!" అన్నదావిడ ఆప్యాయంగా. "మీ పిల్లలు బాగా చిన్నవాళ్ళా?" అన్నదావిడ మరలా.

"ఇంకా పిల్లల్లేరు. ఈ ఊరి వాతావరణం చాలా బాగుందమ్మా. ఇలాంటి వాతావరణంలో వుండే మీరు చాలా అదృష్టవంతులు."

"అంతా బాగానే వుంటుంది. నదికి వరదొచ్చినా భయపడం. ఇక్కడి వాళ్లకు ఏ జబ్బో వస్తేనే. మాకు కాలూ, చెయ్యి ఆడదు. కంగారుపడతాం. గుంటూరో, విజయవాడో పరుగెత్తుకు వెళ్లాలి. మాకుదగ్గర్లో పెద్దడాక్టర్లను పెట్టి ఏ.పి.హెచ్.సీ. అన్నా గవర్నమెంటు ఏర్పాటు చేస్తే మాకు ధైర్యంగా వుంటుంది. సరేలే డాక్టరుగారూ! మా లంక ఇళ్ళల్లో భోజనం కూడా రుచిగా వుంటుంది. మా పెరట్లో కాసిన గుమ్మడి కాయ పులుసు, చిక్కని గేదె పాల పాయసం, వెలగపండు పెరుగుపచ్చడీ మీకు బస్తీల్లో దొరకదు. తిని చూసి వెళ్లండి" అంటూ ఆమె లోపలికెళ్లింది. "నీ కోసమో ఊరిపంచాయితికో,ఎవరో, ఏదో పనులమీదో ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు ఇక్కడకు వస్తూనే వుంటారు. ఎవరొచ్చినా

భోజనాలు మా ఇంట్లోనే. విసుక్కోకుండా మాకు భద్ర వండిపెడుతుంది" భార్యాభర్తలిద్దరూ అరవైకి దగ్గర పడ్డారు. అయినా ఎంత ఓర్పు అనుకున్నాడు.

"ఇలా రండి" అంటూ తమ ఇంటి ఆవరణలోనే వున్న మరో పెంకుటింటికి తీసుకెళ్ళారు. వాకిట్లోనే నారింజ చెట్టు. దాన్నిండా పండిన కాయలు. ఇంటి చుట్టూ కొంత భాగం గచ్చు. మిగతాదంతా నేల. నేల మీద రకరకాల చిన్నా, పెద్ద చెట్లు. తలుపు తాళం తీసి లోపలి కెళ్లారు. ముందు వరండాలోనే ఒక గది కట్టి వున్నది. లోపలి ఇంటి మధ్య దూలానికి ఉయల గొలుసులు వేలాడుతూ వాటికి టేకుతో చేసిన ఉయెల బల్ల అమర్చి ఉన్నది. పడమటి గదుల్లో ఒక దాంట్లో పసుపు కొమ్ములు మరో దాంట్లో ధాన్యపు బస్తాలున్నాయి.

"మీ లాంటి వారికెవరికైనా అవసరమైతే ఇదంతా ఖాళీ చేయిస్తాను వీటి వెనకాల చిన్నవంటిల్లు ఉన్నది. ఆ దగ్గర్లోనే బాత్రూమ్ వున్నది. కావలసినంత పెరడున్నది."

"నిజంగానే లంకంత ఇల్లు" అనుకుంటూ హనుమంతరావు తలపైకెత్తి కప్పువంక చూశాడు. పెంకుల నుండి దుమ్మురాలకుండా ఇంటి కప్పంతా బిళ్ల కూర్పు అతికి వున్నది. చల్లగా కూడా వుంటుంది అనుకున్నాడు హనుమంతరావు.

"ఆ పక్కనున్నది మాబంధువుల ఇల్లే. అందుకని ప్రహరీ గోడకు తలుపు పెట్టుకొని ఈ మూడిళ్లలో తిరుగుతుంటాం రండి. అక్కడకూ వెళ్లొద్దాం" అంటూ పొందిగ్గా, ముచ్చటగా వున్న పక్కింట్లోకి దారితీశారు వెంకటరత్నం గారు.

ఆ ఇంటివాళ్ళు ఇంచుమించు తన వయసు వాళ్లే అనుకున్నాడు హనుమంతరావు ఎదురుగా కనపడ్డ వ్యక్తిని చూసి. చిన్నపిల్లల గొంతులు లోపలి నుంచి విన్పిస్తున్నాయి.

"రామమూర్తీ ఈయన పేరు హనుమంతరావుగారు. ఆయుర్వేద వైద్యులు. విజయవాడలో పని చేస్తున్నారు"

రామ్మూర్తి వాళ్లను కూర్చోబెట్టి కొబ్బరిబొండాలు కొట్టి నీళ్లు గాజు గ్లాసుల్లో పోసి తెచ్చాడు. వాళ్లబ్బాయి మూడు నాలుగేళ్ల మధ్యవాడు వీళ్ల దగ్గరి కొచ్చాడు. ముద్దుగా, బొద్దుగా వున్నాడు. ముక్కు వెంబడి జలుబు కారుతున్నది.

"మీ కందుబాటులో వుంటే చిన్న చిటికెడు కరక్కాయ పొడి తేనెలో కలిపి నాకిస్తే ఆ జలుబు పోతుంది"

"కరక్కాయ పొడి మా ఇంట్లో వుంది. తేనె వీళ్ళింట్లోనే వుంటుంది" అన్నారు వెంకటరత్నం గారు. అక్కడ కాస్సేపు కూర్చుని లేచొచ్చారు.

సుభద్రగారు వర్ణించిన దాని కన్నా వంటలు రుచిగా వున్నాయి. చివర్లో పెరుగన్నం తినటానికి పొట్టలో ఖాళీ లేకుండా పోయింది. కమ్మని మీగడ పెరుగు కలుపుతుంటే కంచమూ, చెయ్యీ అంతా చమురే తగిలింది. ఆ నేల తీరా? నీటితీరా? సుభ్రదగారి చేతి తీరా? ఏమి తేల్చుకోలేకపోయాడు. మధ్యాహ్నం కాస్త చల్లపడగానే వాటరుప్లాంట్ దగ్గర కెళ్లారు. ఊరందరి దాహార్తిని తీర్చటానికి తనే స్థలమిచ్చి ఖర్చు పెట్టుకుని నీటిని శుద్ధిచేయిస్తూ, ఒక గుమాస్తాను పెట్టి సకాలంలో మోటారుర వేయించి, తీయించి శ్రమ పడుతున్నారు. ఆ గర్వం ఆ దంపతుల్లో లేనే లేదు.

ఊరి కానుకునే మామిడి తోటలు, జామతోటలు కనపడుతున్నాయి. అటువైపు నడిచారు. "లంక మామిడిపండ్లకు ప్రసిద్ధి. బంగినపల్లి పండ్లకన్నా ఇవి రుచి ఎక్కువ. మార్కెట్లో బంగినపల్లి అయిపోయే సమయంలో ఇవి పండటం మొదలు పెడతాయి. పండిన కాయంతా పైన సన్నని వత్తైన చుక్క ఏర్పడుతుంది. లోపలి గుజ్జంతా మధురాతి మధురంగా వుంటుంది."

"ఈ తోటల్లో ఇంకా తిరగాలని వుంది. కాని ఆరుగంటల ట్రైయిన్ అందుకోవాలి."

"అలాగే ఇంటి కెళ్లి టీ తాగుదాం. మిమ్మల్ని భట్టిప్రోలు స్టేషన్ వరకూ పంపే ఏర్పాటు చేస్తాను." పొద్దున ఇల్లు చూపించటానికి వచ్చినతనికే కబురు చేశారు.

"వీరిని తీసుకెళ్లి భట్టిప్రోలు స్టేషన్ లో దింపి వచ్చేటప్పుడు కారులో పెట్రోలు కొట్టించుకురా" అని చెప్పారు. పెదలంకకు భట్టిప్రోలు ఓ ఏడెనిమిది కిలోమీటర్లు వుంటుంది.

"వెంకటరత్నం గారూ ! నేనూ మాతో పాటు ఇక్కడే వుందామనుకుంటున్నాను. నా వలన ఇక్కడి వాళ్లకు ఏ కొంచెమైనా మేలు జరుగుతుందని మీరనుకుంటే అలాగే కానిద్దాం. వీలుచూచుకుని కాపురం ఇక్కడకు మార్చేస్తాను."

"చాలా సంతోషం హనుమంతరావుగారూ. మీలాంటి యువకులు ఇలా స్పందిస్తుంటే పల్లెటూళ్ళ మా మంచి రోజులు వస్తాయి. వివేకానందుడు కూడా యువతరం మీదే ఎన్నో ఆశలు పెట్టుకునే వాడు. వాళ్లను ఉత్తేజపరుస్తూ మాట్లాడేవాడు. ఇల్లంతా సర్దించి వుంచుతాను. మీరెప్పుడైనా రావచ్చు."

సుభద్రగారు ఒక కవరులో సపోటాలు, మరు చిన్నకవరులో బొండుమల్లె మొగ్గలు నింపి ఇచ్చింది. భార్యాభర్తలిద్దరూ ఎంతో ఆత్మీయంగా వీడ్కోలు పలికారు.

★★★★★

"అక్కడి వాతావరణం ఎంత బాగుందో చెప్పలేను వసుంధరా. ఇల్లు పెంకుటిల్లే కాని అన్ని వసతులూ వున్నాయి. నీ కిష్టమైన గోరింటాకు మొక్కతో సహా ఎన్నో పూలమొక్కలు పెంచుకోవచ్చు. ఇంకా ఆరోగ్యాన్నిచ్చే తులసి, బిళ్లగన్నేరు, కలబంద మడులు మడులుగా పెంచొచ్చు. నేను చెప్పటం కాదు. నువ్వు నీ కళ్లతో చూస్తే నీకే అర్థమవుతుంది. ఓ గంటో, రెండు గంటలో వుండి వద్దామని వెళ్ళినవాడిని ఆ పగలంతా అక్కడే వుండిపోయాను. ముఖ్యంగా వెంకటరత్నం గారు, సుభద్రగారు ఇద్దరూ చాలా మంచి మనుషులు. తోటివారికి సాయపడాలనే మంచిమనసు, ఆ దయాగుణం నాకు బాగా నచ్చాయి. నేనంటూ అక్కడ వుంటే ఊరి వారికి కొంతైనా ఉపయోగముంటుందని వాళ్లు గట్టిగా నమ్ముతున్నారు. నేనూ నా ప్రయత్నం చేసి చూద్దామని గట్టిగా అన్పిస్తున్నది. మరో సంగతేంటంటే ఆ ఊళ్లో అరుగుల మీద కూర్చుని నాకు చాలా మంది వృద్ధులు కనుపించారు. దాదాపు తొంభై ఏళ్లు, ఆపైన వున్నవాళ్లు ఆరోగ్యంగా కనిపించారు. మంచి వాతావరణంలో వున్నందువలన అంతకాలం జీవిస్తున్నారని నాకర్థమయింది. అలాంటి వారికి కొద్దీ, గొప్పా అనారోగ్యపు లక్షణాలు వస్తే నా వైద్యంతో నయం చేయగలనన్న నమ్మకం నాకు బాగా కలుగుతున్నది."

"ఆ ఊరి గురించి చాలా గొప్పగా చెప్పేస్తున్నారు. మనుషులకు కాకుండా మానులకు వస్తాయా జబ్బులు ? మనుషులున్న చోట రోగాలూ కాచుకునే వుంటాయి. ముందు మీరోజు వారీ ప్రయాణం సంగతి ఆలోచించండి. రెండు రైళ్లు మారి మీ కాలేజీకి వెళ్లాలి. చాలా ఇబ్బంది పడతారు. అది నాకు ఇష్టం లేదు"

"ఫర్వాలేదు. కాస్త ప్రొద్దున్నే లేచి తయారవుతాను. నువ్వే కాస్త ఇబ్బందిపడి టిఫినూ, భోజనం కారియర్ తయారు చేసి ఇవ్వాలి. అయినా చాలామంది ఇలా ట్రయిన్లో మారి చాలా దూరం ప్రయాణం చేస్తూనే ఉంటారు. ఉద్యోగాలకు వెళుతూనే వుంటారు. ట్రెయిన్ ప్రయాణం కాబట్టి మరీ ఇబ్బంది వుండదు. మనకు అంతగా కుదరకపోతే వాళ్లతో చెప్పేసి తిరిగి వచ్చేద్దాం" అంటూ వసుంధర నొప్పించాడు.

అనుకున్న ప్రకారం సామాను సర్దుకుని పెదలంక వచ్చేశారు. వెంకటరత్నం, సుభద్ర దంపతులు తమ మనుషుల్ని సాయం పంపారు. రెండు రోజుల పాటు భోజనాలు మా ఇంట్లోనే అనీ చెప్పారు.

ఇద్దరు మనుషులకు ఇంత పెద్ద ఇల్లా అనిపించింది వసుంధరకు. వరండాలో గది కూడా విశాలంగానే ఉన్నది. దాంట్లో వున్న అల్మారా నిండా, తన మందుల్ని లోపలిగదిలోని అల్మారాలో తన పుస్తకాలను హనుమంతరావు పొందిగ్గా అమర్చుకున్నాడు. ఊర్లో అందరూ డాక్టరుగారూ! అంటూ పలకరించసాగారు. తన కాలేజీవరకు తను ప్రొఫెసర్ను. ఇక్కడందరికీ డాక్టరనే అనుకున్నాడు.

వెంకటరత్నం గారి కాలిమీది మచ్చ, దాని తాలూకు దురద పూర్తిగా మానిపోయాయి. దాంతో ఆయన నమ్మకం మరింత పెరిగింది. అందరికీ ఆయుర్వేద వైద్యం గొప్పతనమూ, తన కాలిమచ్చ ఎలా మాయమయిందో వివరించి చెప్పసాగారు. సుభద్రగారు వసుంధరను కన్న కూతురిలాగే చూచుకోసాగారు.

“ఎంత డాక్టర్ గారి పెళ్లానివయితే మాత్రం పిల్లలేకుండా ఎన్నాళ్లు జాగ్రత్త పడతావు? త్వరగా ఇద్దర్ని కనేయ్. మల్లెమొగ్గల్ని కోసి నీళ్లు చల్లి వుంచాను. దండకట్టి రాత్రికి పెట్టుకో. ఇంకొంచెం మిగిలితే పక్కమీద చల్లుకో. చక్కగా కాపురం చెయ్యండి. వెంటనే నెల తప్పాలి” అన్నది ప్రేమగా.

“జాగ్రత్త లేమీ లేవు పిన్నీ. ఎందుకనో పుట్టలేదు” అన్నది దిగులుగా.

“అలాగా? ఇంతలోకే దిగులెందుకులే కొంతమందికి ఆలస్యంగా పుడతారు” అంటూండగానే హనుమంతరావు వచ్చినట్లుగా స్కూటర్ చప్పుడు వినిపించి వసుంధర లేచి వెళ్లింది.

కలబంద మొక్కల్ని తను తెనాలి నుండి వస్తూ కొన్ని తెచ్చాడు. వాటినే పల్చగా పాతాడు. పెదలంకలోని వాళ్లు కొన్ని తెచ్చి ఇచ్చారు అవి బాగా బలంగా వుండి పెద్దగా వున్నాయి.

“ఇవి నారకు పనికి వస్తాయి. మందు తయారీకి ఇవిగో ఈ తెల్లచుక్కలున్నవి, లేత కుంకుమరంగులో వున్నవి బాగా పనికి వస్తాయి. రోజూ పరగడపున కొద్దిగా నీటి గుజ్జు, పటికబెల్లం పొడి, జీలకర్ర పొడి కలిపి తీసుకుంటే రుచిగానూ వుంటుంది. బాగా ఆరోగ్యంగానూ వుంటుంది”అన్నాడు.

అలా పాతిన మొక్కల్లో వాకిట్లో ముందు వైపునంతా కలబంద దట్టంగా పరుచుకున్నది. ఓ వైపున, కాటుబిళ్ల గన్నేరు, తులసి, గలిజేరు ఇలా ఔషధంగా పనికొచ్చే మొక్కలన్నింటినీ పెంచసాగాడు. శెలవురోజుల్లో హనుమంతరావు దగ్గరకు వైద్యం కోసం ఊరివాళ్లు వచ్చేవాళ్లు. కడుపునొప్పి, జ్వరం, విరేచనాల లాంటి వాటికి రాత్రిపూటో, మరీ పొద్దున్నేనో, వచ్చేవాళ్లు. కడుపునొప్పి, జ్వరం, విరేచనాల లాంటి వాటికి రాత్రి పూటో, మరీ పొద్దున్నేనో, వచ్చేవాళ్లు. తను కలిపే మందులతో పాటు, వైద్యనాధ్, డాబర్ కంపెనీల ఆయుర్వేద మందులు తెప్పించి వుంచేవాడు. బి.పి. చూడటం, జలుబుకూ, జ్వరానికీ మాత్రలివ్వటం వసుంధర కూడా చేసేది. వాకిట్లో ఎప్పుడూ ఏవో ఆకులూ, వేళ్లూ కాయలు ఎండబెడుతూ వుండేది. వాటిని పొడి కొట్టి వస్త్రంకాయం పట్టి వుంచేది. ప్రాణశక్తి అనే టానిక్కు తాను ఇంట్లో వున్నప్పుడు వసుంధర సాయంతో తానే తయారు చేసి సీసాల్లోనింపాడు.

వసుంధర మందుల కోసం పొడులు, దంపేవి దంపుతూ, మిక్సీలో వేసేవి మిక్సీలో వేస్తూ వుండేది. మేము సాయం చేస్తామని కొంతమంది ఇరుగుపొరుగు ఆడవాళ్లు ముందు కొచ్చేవాళ్లు. “ప్రాణశక్తి” టానిక్ వెంకటరత్నంగారు, సుభద్రగారు పాలల్లో కలుపుకుని రోజూ ఉదయాన్నే తాగసాగారు. బాగా ఉత్సాహంగా, బలవర్ధకంగా అనిపిస్తున్నదని పదిమందికీ చెప్పారు. దాంతో చుట్టు పక్కల లంక గ్రామాల వాళ్లు కూడా ఆ టానిక్ కోసమూ, క్రమేపీ మందుల కోసమూ రాసాగారు. వైద్యమంతా ఉచితమే. మందుల ఖర్చైనా తీసుకోమని బలవంతంగా పదో, పాతికో ఇచ్చి వెళ్లేవాళ్లు.

ఆ రోజు పసిపిల్లవాణ్ణి చంక నేసుకుని, పెద్దపిల్లవాణ్ణి చేతిలో పట్టుకుని సుభద్రగారి చుట్టా లామె ప్రహరీ గోడ కున్నవాకిలి తలుపు తీసుకుని వచ్చింది. పెద్ద పిల్లవాడి పేరు కిషోర్. వాడంటే సుభద్రగారికి బాగా ముద్దు.

“ఏమే, రమాదేవీ, కిషోర్ను బళ్లోవేశారుగా. ఇంట్లో వున్నప్పుడు తమ్ముడిని కొట్టకుండా ఆడిస్తున్నాడా?”

"అదేం లేదు పిన్నీ. వాడికి తమ్ముడంటే చాలా ఇష్టం." తనూ ఎత్తుకుంటానని ఒకటే పేచీ. నీ దగ్గర కాసేపు కిషోర్ ను వదిలి వెడదామని వచ్చా. నాకు పసుపు దుంపల్ని ముక్కలు కొట్టే పని వున్నది. వసుంధర గారి దగ్గరకు ఎప్పడన్నా వద్దామన్నా కుదరటం లేదు అంటూ హడావుడిగా వెళ్లింది.

"మా రమాదేవి కెప్పుడూ హడావుడే" అంటూ కిషోర్ బుగ్గలు పట్టుకుని సవరిస్తూ వాడికేదైనా చిరుతిండి పెట్టే ప్రయత్నంలో పడింది, సుభద్ర.

నిజంగా కిషోర్ బాగా ముద్దుగా వున్నాడు. మాటలు బాగా చెప్తున్నాడు. కిషోర్ వంక తదేకంగా చూస్తూ "నాకు ఇలాంటి కొడుకుంటే ఎంతబాగుండేది" అనుకుని నిట్టూర్చింది, వసుంధర. వసుంధరకు హార్మోన్ల సమతుల్యత సరిగా వుండదు. వైద్యం చేయించిన తర్వాతే మొదటగా రజస్వల అయింది. ఆ తర్వాత కూడా మాత్రలు వాడితేనే నెలసరి వస్తుంది. పెళ్లయిన దగ్గరి నుంచీ హనుమంతరావు కూడా వైద్యం చేస్తున్నాడు. గర్భోత్పత్తికి అనువుగా ఆమె గర్భాశయం లేదని హనుమంతరావు కర్థమయింది. అదేమీ బయటకు కనపడనీయకుండా హనుమంతరావు కాలేజీలో పిల్లల మధ్య, ఇటురోగుల మధ్య గడిపేస్తున్నాడు. వసుంధరకు మాత్రం ఇలా ఏ చిన్నపిల్లవాడిని చూసినా మనస్సు కలుక్కు మంటున్నది.

క్రమేపీ సుభద్రతో పాటు వసుంధరకూ కిషోర్ బాగా చేరికయ్యాడు. "ఇవాళ కిషోర్ ఏం చేశాడనుకున్నారు? తన చిన్ని చేతుల్తో ఎండపెట్టిన ఆకులన్నింటినీ గుప్పెళ్లతో ఎత్తి గిన్నెలో పోశాడనో, లోటాతో మొక్కలకు నీళ్లు" పోస్తూ తన వెనకాలే తిరిగాడనీ ఇలా ఏదో ఒక కబురు కిషోర్ను గురించి వసుధర తరచూ హనుమంతరావుతో చెప్పేది. కిషోర్ ఒక్కోరోజు ఇక్కడే స్నానం చేసి అన్నం తినేవాడు.

"పాపం వసుంధర పిల్లల కోసం మొఖం వాచిపోతుంది" అని సుభద్రగారు అనుకునేవాళ్లు. వసుంధరను అమ్మా అనటం ఆమే నేర్పించింది. కిషోర్ అలాగే అలవాటు పడ్డాడు.

"అమ్మా! మీ స్కూల్లో ఏదైనా శ్లోకం చెప్పాలట. నేర్పు" అన్నాడు.

ఏం చెప్పాలి ? "గురుబ్రహ్మ" "శుక్లాంబర ధరం" అని ఆలోచించింది. కాదు ఏదైనా కొత్తగా నేర్పాలనుకున్నది. తాను చదువుకున్న శ్లోకాలను గుర్తుకు తెచ్చుకుంటుంటే ఒక మంత్రం, గుర్తు కొచ్చింది. "ఓం సహనావవంతు, సహనేభునక్, సహవీర్యం కరవావహై, తేజస్వినా వధీతమస్తు, మా విద్విషావహై, ఓం శాంతి శాంతి శాంతి." ఇది ప్రాచీన కాలంలో గురుకులాల్లో, శిష్యులు, గురువులు పఠించేవారనీ గుర్తుచేసుకున్నది. ఆ మంత్రాన్నే కిషోరుకు శ్రద్ధగా నేర్పింది. వాడూ, పట్టుదలగా, ఉత్సాహంగా నేర్చుకున్నాడు. ఆ తర్వాత స్కూల్లో చెప్పమన్నప్పుడు చేతులు కట్టుకుని తప్పుల్లేకుండా చెప్పాడు. టీచరుగారు బాగా మెచ్చుకుని ఎవరు నేర్పారని అడిగితే వసుంధరమ్మ నేర్పిందని చెప్పాడు. ఆ తర్వాత కిషోర్ చదువు పట్ల వసుంధర బాగా శ్రద్ధ పెట్టింది. మంచి మంచి శ్లోకాలూ, చిన్న చిన్న లెక్కలూ అన్నీ మొదలు పెట్టి చెప్పింది. ఆనాటి జిజియాబాయి తన కొడుకు శివాజీకి ఎలా కథలు చెప్పి ధైర్యసాహసాలు నూరిపోసిందో తానూ అలాగే చేస్తున్నది. కిషోర్ ఐదు చదవటం పూర్తి చేశాడు. పెదలంక నుంచి వెనక్కు వెళ్లిపోదామన్న ఆలోచన హనుమంతరావు, వసుంధరలలో ఏ ఒక్కరికీ కలగలేదు. ఇక్కడి ప్రజలకు వైద్యం చేయటంలో, తన శ్రమను హనుమంతరావు మర్చిపోతే, హనుమంతరావుకు చేదోడు వాదోడుగావుంటూ, రోగులకు తనకు చాతైనది చేస్తూ అన్నిటికీ మించి కిషోర్ తో అనుబంధం పెంచుకుంటూ వసుంధర తన దిగులు మర్చిపోయి ఆనందంగా వుండ సాగింది. వెంకటరత్నం గారు వీళ్లను మెచ్చుకొని రోజు, సుభద్ర, అభిమానించని రోజు లేదు. ఊరి వారందరూ "డాక్టరుగారూ" మీరిక్కడ వుంటుంటే మాకెంతో ధైర్యంగా వున్నది. మీక్కానీ, వసుంధరమ్మగారి క్కానీ ఏ సాయం కావాలన్నా మేం చేస్తాం. మీరిక్కడి నుండి మాత్రం వెళ్లకండి" అంటున్నారు.

రమాదేవికీ, రామ్మూర్తికీ కిషోర్ బాధ్యత చాలా వరకు వసుంధర తీసుకోవటంలో వాళ్లకూ సంతోషంగా వుంటున్నది. కిషోర్ అక్కడే ఎక్కువ సమయం గడుపుతున్నా వాళ్ళేం బెంగపడటం లేదు.

పెదలంకలో వున్నది ప్రాథమిక పాఠశాల. ఐదుతరగతుల వరకే వున్నది. హైస్కూల్ చదువు కావాలంటే పొరుగూరు వెళ్లాల్సిందే. పిల్లల్ని బాగా చదివించాలని కిషోర్ తల్లిదండ్రులకూ, మరికొందరికీ కోరిక కలిగింది. ఆ కోరికను తీర్చుకోవటం కోసం విజయవాడలోని రెసిడెన్షియల్ స్కూల్ నెన్నుకున్నారు. కిషోర్ మరికొంతమంది పిల్లలూ కలిసి హాస్టల్లో వుండి చదువుకుంటూ బిక్కు బిక్కు మంటూ వుంటున్నారు. శెలవుల కొచ్చినప్పుడల్లా కిషోర్ గొడవ పెట్టుకునేవాడు. అందరి కన్నా ఎక్కువగా వసుంధరే కళ్లనీళ్లు పెట్టుకునేది. వళ్లంతా నలుగుపెట్టి నీళ్లు పోసేది. వాడికిష్టమైన వన్నీ చేసి కొసరి కొసరి తినిపించేది. మరలా వెళ్లటానికి ఏడ్చే కిషోరును సముదాయించేది. నాలుగైదు రకాల తీపి, కారం పిండివంటలూ, నేతి డబ్బాతో సహా ఇచ్చి పంపేది. ఇలా కిషోర్ టెన్త్ క్లాస్ పూర్తిచేశాడు.

“వెంకటరత్నం తాతయ్యా! నేనింకా చదవను. మా నాన్నతో చెప్పు. నువ్వో, మా నాన్నో ఒక ట్రాక్టరు కొనండి. నేను వ్యవసాయం చేస్తా”నంటూ మొండిపట్టు పట్టాడు.

మళ్లీ వసుంధరే ఎక్కువగా నచ్చచెప్పి కాలేజీకి పంపింది.

ఓ రోజున హనుమంతరావు గారి పేర రిజిస్ట్రేషన్ చేయించిన ఇంటి కాగితాలను చేతిలో పెట్టారు వెంకటరత్నం గారు.

“రేపు నా కొడుకుల మనసు మారి ఇంట్లో ఇలాగే వుండటానికి పేచీ పెట్టొచ్చు. నేను పెద్దవాడినయి పోతున్నాను. నా కొడుకులిద్దరి చేత సంతకాలు పెట్టించి మీ పేర ఇల్లు వ్రాయించాను. వాళ్లిద్దరూ ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ బాగానే సెటిలయ్యారు. మరేం ఫర్వాలేదు. నా మాట మీద మీర ఊరొచ్చి వైద్యం చేస్తున్నారు. అంతేకాకుండా మీరిద్దరూ ఊళ్లో అందరికీ తలలో నాలుకలా వుంటున్నారు. మీకేం కావాలన్నా చెప్తాను. ఈ ఇంటికి రేటు లాంటిది కట్టి ఇచ్చే ఆలోచన చెయ్యవద్దు. వసుంధర మాకు బిడ్డలాంటిది. తనకు పసుపుకుంకుమగా ఇచ్చామనుకుంటాం.”

ఆ మాటలు విన్న వసుంధర కళ్లు చెమర్చాయి. హనుమంతరావు ఆప్యాయంగా వెంకటరత్నం గారి చేతులు పట్టుకున్నారు. ఆ తర్వాత వెంకటరత్నంగారు, మరో రెండేళ్లకు సుభద్ర కాలం చేశారు. కిషోర్ బి.ఫార్మశీ చదువుతున్నాడు. హనుమంతరావు తప్పనిసరి బదిలీపై ఖమ్మం వెళ్లాల్సి వచ్చింది. మనసు నెంతో సమాధానపరచుకుని పెదలంకను వదల్లేక వదిలివెళ్లారు. ఆ తర్వాత కిషోర్ తన చదువులో పడిపోయ్యాడు. పెదలంకలో ముఖ్యమైన ఫంక్షన్లు వుంటే హనుమంతరావు వాళ్లు వచ్చి వెళ్ళే వాళ్లు. ఆ తర్వాత కిషోర్ యమ్.ఫార్మశీ చదవటానికి మణిపాల్ వెళ్లాడు. చదువు పూర్తి కాగానే బెంగళూర్లో ఉద్యోగం వచ్చింది. చదువుకునేటప్పుడు రెండుసార్లు మాత్రం వెళ్లి వసుంధర వాళ్లను చూసి వచ్చాడు. వసుంధర ఆప్యాయత, బుజ్జగింపు, ఆమె చెప్పిన ధైర్యం మొదట్లో కిషోర్ కు, బాగా గుర్తుకొచ్చేవి. ఆ తర్వాత అప్పడప్పుడు ఫోనులో పలకరింపులు. క్రమేణా ఉద్యోగం, పెళ్లీ, పిల్లలు అంటూ బాధ్యతల్లో పడిపోయాడు. తన పెళ్ళప్పుడు మాత్రం వచ్చి వెళ్లారు. వాళ్ల స్మృతులు మెదలినప్పుడల్లా మనస్సుకు హాయిగా అన్పిస్తుంది కిషోరుకు ఇప్పటికీ. చాలా రోజుల తర్వాత వారంతపు సెలవులతో పాటు మరో నాలుగు రోజుల శెలవు పెట్టుకుని కిషోర్ తన కుటుంబంతో పెదలంక వచ్చాడు. ఇంటి వెనుక వసారా వైపుకు వెళ్లాడు. తమకూ, హనుమంతరావుగారికీ మధ్య నుండే వాకిలి తలుపు తీసి వున్నది. ఎవరో మనుషులున్న అలికిడి అయింది “ఇప్పుడెవరుంటున్నారు” అనుకుంటూ నాలుగడుగులు ఇవతలికి వేశాడు.

హనుమంతరావుగారే. లుంగీపైకి కట్టుకుని ఏదో పని చేస్తున్నారు. గబగబా ముందుకు నడిచాడు.

“ఎప్పుడొచ్చారు ఇక్కడికి ? మీరెలా వున్నారు ? అమ్మెలా వున్నది?” అన్నాడు ఆతృతగా.

“నువ్వా కిషోర్! మేం ఈ మధ్యనే వచ్చాం. నువ్వెప్పుడొచ్చావు? పిల్లలు కూడా వచ్చారా? అంతా బాగున్నారా? రా, వసుంధరను చూద్దువుగాని” అంటూ లోపలికి దారితీశారు.

“వసుంధరా! చూడు, ఎవరొచ్చారో?”

“ఎవరూ?” అంటూ పడుకున్న మనిషి లేచి కూర్చున్నది.

“నేనమ్మా, కిషోర్ను” అంటూ పక్కన కూర్చున్నాడు.

“ఎప్పుడొచ్చావు?” అన్నది పొడిపొడిగా. “నీకిద్దరు పిల్లలు కదూ? బాగున్నారా?” అన్నది కాసేపాగి.

“అమ్మేంటి? ఇంత నిరుత్సాహంగా వున్నది? ఆనాటి చలాకీతనం, ఆప్యాయత ఏమైనవి? మామూలుగా అయితే “కిషోర్, నువ్వా?” అంటూ హత్తుకుపోయేది” ఏం తింటావురా? ఏం వండేది అటూ హడావుడి పడేది. వయసు ప్రభావమా? కాదు ఇంకేదో తేడా వున్నది. అనుకునే లోగానే వసుంధర మరలా పడుకున్నది.

కిషోర్, హనుమంతరావులు వరండాలో కొచ్చారు.

“అమ్మకేమైనా అనారోగ్యమా?”

“శారీరకంగా ఏ అనారోగ్యం లేదు. మానసికంగా కుంగుబాటుకు గురయింది. మన కబ్బాయి వున్నాడా ? లేదుగా? రేపు మనల్నెవరు చూస్తారు? చివరకు మనం చచ్చిపోతే ఊళ్లో వాళ్లో, చుట్టాలో ఏదో జంతువును తీసుకెళ్లినట్టుగా లాక్కెళ్ళతారు. మనకు అట్టే దగ్గర చుట్టాలు లేరు. అయ్యో! దేముడా! అంటూ కళ్ల నీళ్లు పెట్టుకుంటుంది. తినమంటే తింటుంది. అందరికీ అందరూ వున్నారు. మనకే ఎవరూ లేరని ఒకటే బాధపడుతుంది. ఇదివరకే ఆ ఆలోచన వుంటే ఎవరో ఒకర్ని పెంపకానికి తీసుకునే వాళ్లం. నాకు కాలేజీతో తను నాకు తోడుగా వుండటం సరిపోయేది. ప్రజలందరూ మనవాళ్లే అనిపించేది. వసుంధర మరీ ఇంతలా ఆలోచిస్తుందనుకోలేదు. నేను రిటైరయ్యాను. రిటైరవ్వగానే, మన ఊరు వచ్చేయాలని ముందు నుంచీ అనుకున్నదే. ఈ ఊరన్నా నాకూ, మీ అమ్మకు ఎంతో ప్రేమ. ఈ వాతావరణంలో, ఈ మనుషుల మధ్య నైనా తను మామూలు మనిషవుతుందన్న నమ్మకంతో వున్నాను. చాకలి సాంబమ్మ నాకు ఇంటి పనుల్లో సాయంగా వుంటున్నది.”

“తప్పకుండా అమ్మ కోలుకుంటుంది. నాకా నమ్మకం ఉన్నది. నేను మళ్లీ వస్తానని” బయల్దేరాడు. ఎంతో ఉత్సాహంగా వుండే వసుంధరమ్మ అలా గాలి తీసిన బంతిలాగా అయిపోవటం చూసి కిషోర్ మనసు తల్లడిల్లింది. తనను చేసిన గారాబం, ఆ మురిపెం అంతా గుర్తుకొచ్చి గుండె బరువెక్కింది.

“ఇప్పుడు మన ఊళ్లో సౌకర్యాలు పెరిగాయి. చదువుకునే పిల్లలకు హైస్కూల్ కూడా వున్నది.”

“అవును కిషోర్. మా చిన్నప్పుడు మీరే హాస్టల్లో వుండి చదువుకోవాల్సి వచ్చింది.”

“అవును నాన్నా. ఇప్పుడు నా పెద్ద కూతురు మధురను మీ దగ్గరే వదిలి వెడదామను కుంటున్నాను. మీ కోడల్ని కూడ ఒప్పించాను.”

“బెంగుళూర్లు వుండే పిల్ల ఇక్కడ వుండగలదా? నేను దానికి అన్నీ చేయగలనా?”

“నువ్వూ, నాన్నా, వున్నారమ్మా. పక్కనే హనుమంతరావుగారూ, వసుంధరమ్మ వున్నది. తను తప్పకుండా పట్టించుకుంటుంది. ముఖ్యంగా వాళ్ల కోసమే మధురను ఇక్కడ వదులుతున్నాను. తను మంచి పెంపకంలో పెరుగుతుంది. వసుంధరమ్మ కూడా మధుర పెంపకంలో మళ్లీ మామూలు మనిషవుతుంది. వెంకటరత్నం తాతయ్యగానీ, హనుమంతరావు దంపతులు కానీ మన ఊరికెంతో చేశారు. వాళ్లిప్పుడు మనూరిని, ఇక్కడి మనుషుల్నీ నమ్ముకుని వచ్చారు. వాళ్లను మనమే కనిపెట్టుకుని వుండాలి.”

కిషోర్ భార్యకు లోపల్లోపల చాలా భయంగా వున్నది. రామ్మూర్తి ఇంట్లో చాలా తర్జన భర్జన లయ్యాయి. కాని కిషోర్ మధురను తీసుకుని వెళ్లి వసుంధర దగ్గరే ఎక్కువ వుండసాగాడు. శెలవు పూర్తవగానే మధురను వదిలేసి బెంగళూరు భార్యతోనూ, చిన్నకూతురితోనూ వెళ్లి పోయాడు.

కొన్ని రోజులు గడిచాయి. మధుర కిలకిలలు వసుంధర గొంతూ హనుమంతరావింట్లో వినపడుతున్నాయి.

"సాంబమ్మా! గోరింటాకు మెత్తగా రుబ్బు, మధుర తల్లి కాళ్లకూ, చేతులకూ పెట్టాలి. ఏమండీ, అలా బయట కెళ్ళినపుడు ద్రోణాచారి మువ్వల పట్టీలు తెచ్చాడో లేదో కనుక్కోండి. మధురా! ఇలా రా తల్లీ. నా దగ్గర కూర్చో. ఈ మంత్రం నేర్చుకో, అంటో "మావిద్విషావహై" అంటూ ఓసారి అట్లతద్దోయ్ ఆరట్లూ, ముద్దపప్పోయ్ మూడట్లూ" అంటూ మరోసారి "ఒప్పుల కుప్పా వయ్యారి భామా" అంటూ మరోసారి సంతోషంగా నేర్పటం విన్పిస్తున్నది. "ఊయల ఎక్కి అంత పెద్ద ఊపులు ఊగకు. కళ్లు తిరుగుతాయి" అంటూ ఉత్సాహంగా అటూ ఇటూ తిరుగుతూ మల్లె చెట్ల ఆకులు దూయించి పోస్తున్నది. "కొత్త చిగుళ్లు వెంటనే మొగ్గా వస్తాయి మధుర తల్లికి మల్లె మొగ్గలు చెండు కట్టి పెట్టాలి" అనుకోసాగింది వసుంధర.

Click here to share your comments